

บทที่ 4

การทดลองภาคสนาม

เนื่องจาก จังหวัดกำแพงเพชรมีระดับน้ำใต้ดินลดลงโดยไม่มีการคืนตัว ดังนั้นจึงมีวิธีการที่ใช้ในการเพิ่มปริมาณน้ำใต้ดิน โดยการนำน้ำจากผิวดินที่ได้จากปริมาณของน้ำฝนและน้ำท่ามาเติมสู่ชั้นน้ำใต้ดิน โครงการทดลองอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำใต้ดินในจังหวัดกำแพงเพชร ได้ศึกษาการเพิ่มปริมาณน้ำใต้ดินโดยใช้สระเติมน้ำ และบ่อบาดาลเติมน้ำ เพื่อนำน้ำจากผิวดินสู่ระดับใต้ดินโดยแรงโน้มถ่วงของโลก การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้สระและบ่อที่โครงการก่อสร้างขึ้นทดลองหาอัตราการเติมน้ำในภาคสนาม เพื่อศึกษาระยะการยกตัวของน้ำใต้ดินบริเวณพื้นที่ทดลอง และระยะทางที่น้ำใต้ดินเคลื่อนที่ได้ หลังจากการเติมน้ำโดยมีลักษณะของโครงการโดยสังเขป ดังนี้

4.1 สภาพทั่วไปของพื้นที่ทดลอง

4.1.1 สภาพภูมิประเทศของจังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชรตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง โดยพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดกำแพงเพชร ประมาณ 8,607.50 ตารางกิโลเมตร โดยสรุปลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดกำแพงเพชรได้ว่า บริเวณด้านทิศตะวันออกของจังหวัดเป็นภูเขาสูง ตอนกลางและตะวันออกของจังหวัดเป็นที่ราบบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ ซึ่งเกิดจากการพัดพาทับถมของตะกอนลำน้ำ โดยมีความลาดเทจากพื้นที่ลุ่มน้ำปิง ไปยังลุ่มน้ำยมในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

4.1.2 สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปของบริเวณพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชรนี้ จากสถิติภูมิอากาศในรอบ 30 ปี (พ.ศ. 2504-2533) ของสถานีตรวจวัดอากาศกำแพงเพชร กรมอุตุนิยมวิทยา สามารถสรุปได้ดังนี้

4.1.2.1 อุณหภูมิของพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร นี้โดยเฉลี่ยมีค่าประมาณ 27.3 องศาเซลเซียส โดยอุณหภูมิต่ำสุดมีค่าประมาณ 13.8 องศาเซลเซียสในเดือนธันวาคมและสูงสุดในเดือนเมษายน เฉลี่ยประมาณ 30.7 องศาเซลเซียส

4.1.2.2 ความชื้นสัมพัทธ์ของพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร โดยความชื้นสัมพัทธ์นี้มีค่าเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 75% เดือนมีนาคม มีความชื้นสัมพัทธ์ ต่ำสุดคือ 61% และเดือนตุลาคมมีความชื้นสัมพัทธ์สูงสุดคือ 85%

4.1.2.3 อัตราการระเหยของพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร โดยอัตราการระเหยของน้ำในจังหวัดกำแพงเพชรนี้ ตรวจวัดโดยใช้ภาควัดการระเหย (Class-A Pan) ตั้งแต่ปี 2504-2533 มีค่าเฉลี่ย 1,503.2 มิลลิเมตร อัตราการระเหยเฉลี่ยรายเดือนต่ำสุด 91.8 มิลลิเมตร ในเดือนพฤศจิกายนและเฉลี่ยสูงสุด 183.2 มิลลิเมตร ในเดือนเมษายน

4.1.2.4 ลม โดยทิศทางลมในเขตจังหวัดกำแพงเพชรระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนกรกฎาคมพัดมาทางทิศใต้ โดยมีความเร็วสูงสุดเฉลี่ยเท่ากับ 48 นอต และระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม ลมพัดมาจากทางทิศเหนือโดยมีความเร็วสูงสุดเฉลี่ยเท่ากับ 30 นอต

4.1.2.5 ปริมาณฝนในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชรนี้ มีฝนตกหนักประมาณ 6 เดือน โดยฝนเริ่มตกหนักในเดือน พฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม โดยปริมาณฝนตกทั้งปีโดยเฉลี่ยเท่ากับ 1,301.5 มิลลิเมตร โดยมีความมากที่สุดในเดือนกันยายนประมาณ 273.0 มิลลิเมตร และมีความต่ำสุดในเดือนมกราคม 0.8 มิลลิเมตร จำนวนที่ฝนตกโดยเฉลี่ยตลอดปี 123.3 วัน

4.1.3 สภาพธรณีวิทยาของจังหวัดกำแพงเพชรนี้ ในพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 8,607.50 ตารางกิโลเมตร โดยพื้นที่ทางตะวันตกของจังหวัดประกอบด้วยภูเขาสูงประมาณ 1,000-2,152 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร และเป็นแหล่งเติมน้ำ (Recharge area) ตามธรรมชาติ เข้าสู่ชั้นทรายกรวด ที่เป็นแหล่งน้ำบาดาล (Aquifer) ให้แก่พื้นที่ราบตอนกลางตะวันออก และตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัด โดยชั้นน้ำบริเวณนี้เป็นชั้นน้ำแบบไม่มีแรงดัน (Unconfined aquifer)

4.1.4 สภาพอุทกธรณีวิทยา โดยสภาพอุทกธรณีวิทยาโดยทั่วไปของจังหวัดกำแพงเพชรนี้ ชั้นดินให้น้ำแผ่กระจายเป็นบริเวณกว้างจากอำเภอเมือง ด้านทิศตะวันออก ตามแนวตะวันตกเฉียงเหนือ-ตะวันออกเฉียงใต้ของแม่น้ำปิง

4.2 สภาพของพื้นที่ทดลอง

พื้นที่ทดลองภาคสนาม โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำใต้ดินในจังหวัดกำแพงเพชรนี้ ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านกิโลสอง ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร (รูปที่ 4-1) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ใช้ทดลองเติมน้ำทั้งการเติมน้ำโดยใช้สระ และการเติมน้ำโดยใช้บ่อบาดาล โดยพื้นที่ทดลองอยู่ติดกับคลองชลประทานท่อทองแดง(กม.2+400) ซึ่งใช้เป็นแหล่งน้ำดิบ โดยสภาพพื้นที่ทดลองพบว่า สภาพอุทกธรณีของพื้นที่ทดลองมีชั้นทรายใกล้ผิวดิน ซึ่งสามารถเติมน้ำจากผิวดินสู่ชั้นน้ำใต้ดินได้โดยตรง สภาพระดับน้ำใต้ดินของบ่อบาดาลบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ทดลองเดือนเมษายน (ช่วงสำรวจ 5-6 เมษายน 2539) มีระดับต่ำกว่าผิวดิน 6-8 เมตร หลังจากฝนตกในช่วงเดือนพฤษภาคม 2539 มีระดับน้ำต่ำกว่าผิวดิน 3-4 เมตร สภาพน้ำดิบของพื้นที่ต่ำกว่ามาตรฐาน โดยการปรับปรุงคุณภาพน้ำดิบโดยผ่านระบบทรายกรองช้า ด้วยอัตราการกรอง 0.4 ลบ.ม / ชม. / ตร.ม ขณะที่ทรายกรองมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเฉลี่ย 0.2-0.35 มม.

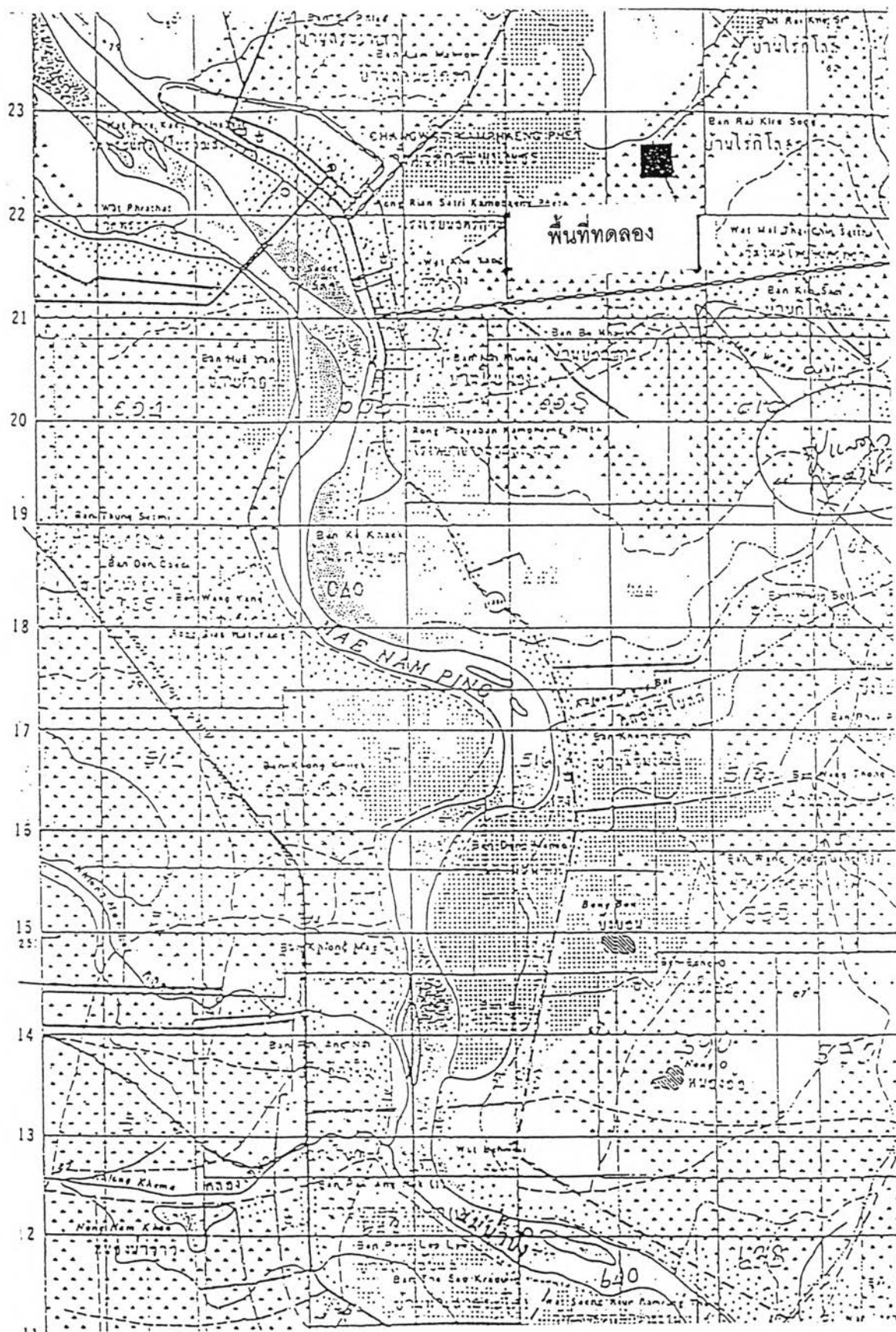
4.3 ลักษณะการทดลองและอุปกรณ์ที่ใช้ทดลอง

4.3.1 ลักษณะการทดลอง

การทดลองของโครงการนี้มีแนวทางการทดลองเติมน้ำโดยวิธีธรรมชาติ โดยสามารถแบ่งลักษณะการทดลองเติมน้ำได้ 2 วิธี ดังนี้

4.3.1.1 การขุดสระเติมน้ำในพื้นที่ ซึ่งการทดลองการเติมน้ำในพื้นที่โครงการฯ ได้ใช้แนวทางการเติมน้ำโดยอาศัยแรงโน้มถ่วงของโลกโดยนำน้ำผิวดินซึ่งได้จากธรรมชาติคือปริมาณฝนที่ตกในพื้นที่โครงการฯ หรือการชักน้ำจากแหล่งน้ำอื่น ในที่นี้โครงการฯได้ชักน้ำจากแม่น้ำปิงโดยผ่านคลองชลประทานท่อทองแดง ซึ่งเป็นคลองส่งน้ำสายใหญ่ของโครงการชลประทานจังหวัดกำแพงเพชรมาเก็บกักในพื้นที่รับน้ำที่ขุดเป็นสระขนาด กว้าง 10 เมตร ยาว 115 เมตร ลึก 2 เมตร โดยมีลาดด้านข้าง 1:1.5 (รูปที่ 4-2) ซึ่งปริมาณน้ำที่ผ่านเข้ามาในสระทดลองสามารถวัดอัตราการไหลได้จากฝายวัดน้ำสันกว้างขนาดความกว้าง 90 ซม. สูง 10 ซม. ที่สร้างบนอาคารชักน้ำ (farm turn out) จากนั้นน้ำในสระทดลองซึมผ่านชั้นทรายกรองที่อยู่ด้านล่างของสระทดลอง ซึ่งการเติมน้ำชนิดนี้ที่ผ่านลงสู่ชั้นน้ำใต้ดินผ่านการกรองโดยธรรมชาติของทรายกรอง

หลังจากเติมน้ำผ่านสระทดลองสู่ชั้นน้ำใต้ดินแล้ว สามารถติดตามผลการเติมน้ำในพื้นที่ทดลองโดยใช้บ่อสังเกตการณ์รอบพื้นที่ทดลองจำนวน 16 บ่อ (บ่อที่ 1 - 16) ร่วมกับ

รูปที่ 4-1 ตำแหน่งพื้นที่ทดลอง

ก. สระเติมน้ำ

ข. ป่อบาดาลเติมน้ำ

รูปที่ 4-2 ลักษณะพื้นที่ทดลอง

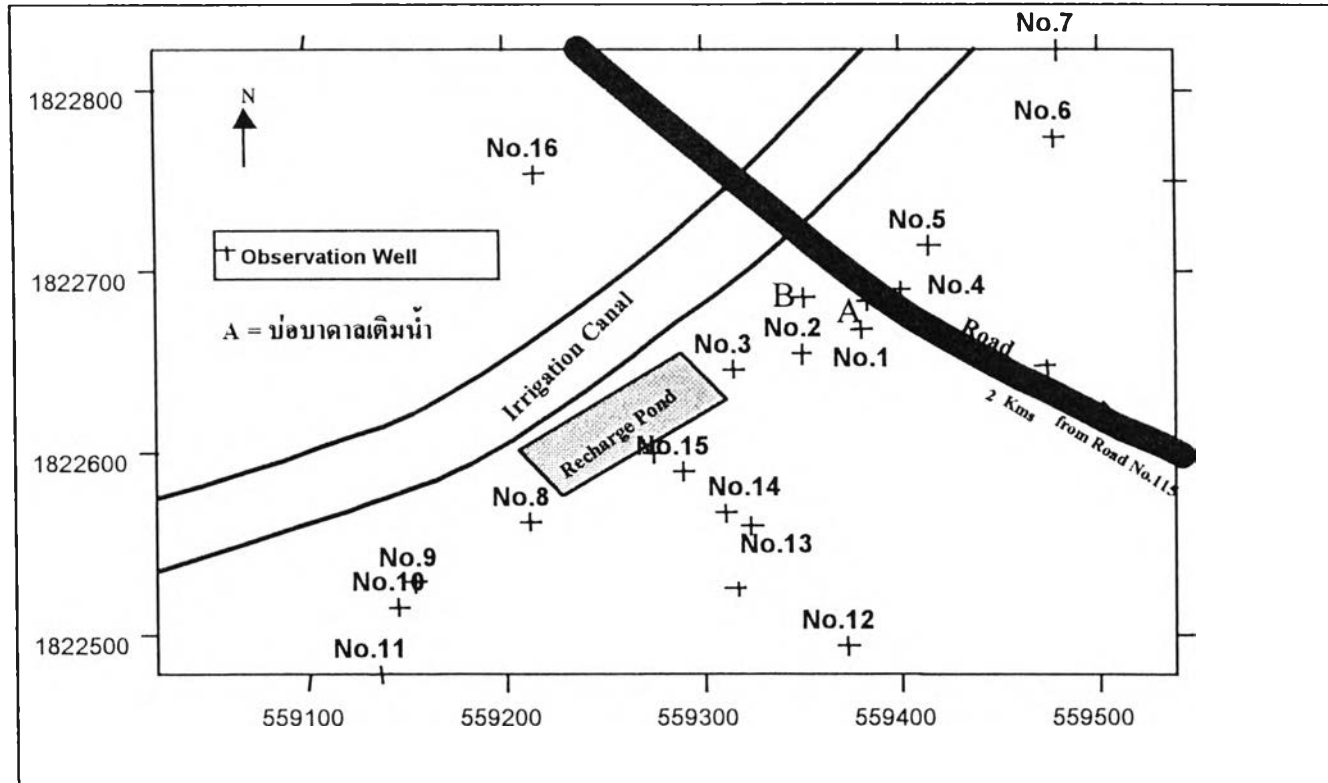
บ่อบาดาลเดิม 1 บ่อ (บ่อที่ B) บ่อเติมน้ำซึ่งสามารถใช้เป็นบ่อสังเกตการณ์ได้ (บ่อที่ A) จำนวน 1 บ่อ รวม 18 บ่อ (รูปที่ 4-3) ซึ่งมีพื้นที่โดยประมาณ 0.5 ตร.กม

4.3.1.2 การเติมน้ำโดยใช้บ่อบาดาล โดยการทดลองการเติมน้ำผ่านบ่อบาดาลเป็นอีกวิธีที่ใช้ในการเติมน้ำโดยอาศัยแรงโน้มถ่วงของโลก แต่ลักษณะการเติมน้ำนี้เป็นการเติมน้ำสู่ชั้นน้ำใต้ดินในลักษณะลึก ซึ่งแตกต่างกับการเติมน้ำโดยใช้สระเติมน้ำสู่ชั้นน้ำใต้ดินในลักษณะตื้น โดยน้ำที่นำมาเติมมาจากแม่น้ำปิงโดยผ่านทางคลองชลประทานท่อทองแดงซึ่งน้ำที่นำเข้ามา มีลักษณะเช่นเดียวกับการทดลองเติมน้ำโดยใช้สระเติมน้ำ ส่วนลักษณะที่แตกต่างของการเติมน้ำโดยใช้บ่อบาดาลนี้คือ น้ำที่มาจากคลองชลประทานท่อทองแดงนี้ส่วนหนึ่งถูกชักผ่านระบบท่อนำน้ำปรับปรุงคุณภาพของน้ำโดยการกรองซ้ำให้ได้ตามมาตรฐาน ก่อนเติมผ่านบ่อบาดาลสู่ชั้นน้ำใต้ดิน ซึ่งลักษณะการกรองในลักษณะนี้สร้างบ่อทรายกรองขนาด กว้าง 5 เมตร ยาว 5 เมตร จำนวน 2 บ่อ ซึ่งบ่อทรายกรองนี้จำเป็นต้องมีการล้างหน้าทรายกรองเช่นเดียวกัน (ทุก 3 เดือน) หลังจากนั้นน้ำที่ผ่านการกรองแล้วสามารถหารัศมีการเติมน้ำโดยใช้ฝายวัดน้ำสามเหลี่ยมสันคม 90° จำนวน 2 ตัว ก่อนเติมสู่บ่อบาดาลทดลอง (บ่อที่ A) ซึ่งเป็นบ่อบาดาลขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 6 นิ้ว ลึก 16 เมตร โดยน้ำที่เติมนี้สามารถเติมสู่ชั้นน้ำใต้ดินโดยผ่านทางช่องนำน้ำออก (screen) ยาว 12 เมตรทางด้านปลายของบ่อบาดาล

หลังจากเติมน้ำผ่านบ่อบาดาลทดลองสู่ชั้นน้ำใต้ดินแล้ว มีการติดตามผลของการเติมน้ำโดยสร้างบ่อสังเกตการณ์จำนวน 16 บ่อ (บ่อที่ 1 - 16) รวมกับบ่อบาดาลเดิม 1 บ่อ (บ่อที่ B) รวมบ่อสังเกตการณ์จำนวน 17 บ่อ (รูปที่ 4-3)

4.3.2 อุปกรณ์ที่ใช้ทดลอง

การทดลองการเติมน้ำของโครงการฯ ในพื้นที่ทดลองจังหวัดกำแพงเพชรมีการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการทดลอง เช่น ข้อมูลปริมาณน้ำที่ผ่านเข้ามาในพื้นที่ทดลอง ข้อมูลปริมาณน้ำก่อนเติมสู่บ่อบาดาล ข้อมูลระดับน้ำใต้ดินในบ่อสังเกตการณ์ ข้อมูลระดับน้ำในสระทดลอง ข้อมูลฝนตกบริเวณพื้นที่ทดลอง ข้อมูลการระเหยบริเวณพื้นที่ทดลอง โดยการเก็บข้อมูลเหล่านี้มีอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องดังนี้

รูปที่ 4-3 ตำแหน่งบ่อบาดาลวงรอบเล็ก

4.3.2.1 อุปกรณ์วัดปริมาณน้ำฝน โดยอุปกรณ์นี้ใช้วัดปริมาณฝนตก บริเวณพื้นที่ โดยวัดปริมาณน้ำฝนเวลา 17.40 น. ของทุกวัน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2540 จนถึงเดือนเมษายน พ.ศ.2541

4.3.2.2 อุปกรณ์วัดปริมาณการระเหย โดยอุปกรณ์นี้ใช้วัดการระเหย พร้อมด้วย hook gauge โดยอุปกรณ์นี้ใช้วัดปริมาณการระเหยบริเวณพื้นที่ทดลอง โดยการวัดปริมาณน้ำฝนวัดเวลา 17.40 น. ของทุกวัน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2540 จนถึงเดือนเมษายน พ.ศ.2541

4.3.2.3 อุปกรณ์วัดปริมาณการไหล

- ฝ่ายสั้นกว้างขนาด 90 ซม. สูง 10 ซม. จำนวน 1 ตัว พร้อมไม้วัดระดับน้ำ (staff) ซึ่งใช้เป็นอุปกรณ์ในการวัดอัตราการไหลของน้ำที่ผ่านเข้ามาในระตอลง ซึ่งติดตั้งบนอาคารชกน้ำ (ท่อ คสล. ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 30 ซม.)

- ฝ่ายสามเหลี่ยมสันคม 90° จำนวน 2 ตัวที่ติดตั้งพร้อมกับไม้วัดระดับน้ำ โดยอุปกรณ์วัดอัตราการไหลของน้ำนี้วัดน้ำก่อนเติมสู่อบอดอลงเพื่อเติมน้ำสู่ชั้นน้ำใต้ดินในระดับลึก โดยน้ำนี้มาจากน้ำที่ผ่านบ่อทรายกรองซ้ำจำนวน 2 บ่อ

4.3.2.4 อุปกรณ์วัดระดับน้ำใต้ดิน โดยอุปกรณ์นี้ใช้สัญญาณเสียงโดยสัญญาณเสียงถูกส่งเมื่อหัววัดระดับน้ำสัมผัสกับผิวน้ำ เพื่อวัดระดับความลึกของน้ำในบ่อสังเกตการณ์รอบพื้นที่ทดลองเติมน้ำ เพื่อติดตามผลของระดับน้ำที่เปลี่ยนแปลงทุกเดือน ระหว่าง เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2540 จนถึงเดือนเมษายน พ.ศ.2541

นอกจากนี้อุปกรณ์วัดระดับน้ำใต้ดิน ใช้วัดระดับน้ำใต้ดินบ่อบาดาลเดิม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบ่อบาดาลของชาวบ้านโดยรอบพื้นที่ทดลองประมาณ 13 ตร.กม จำนวน 23 บ่อ (วงรอบกลาง) โดยเก็บข้อมูลรายเดือนตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2540 จนถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2541

4.4 เงื่อนไขการทดลอง

ในการทดลองการเติมน้ำของการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดเงื่อนไขของการทดลองออกเป็นสามส่วน ซึ่งแบ่งตามลักษณะของการเติมน้ำ

4.4.1 การเติมน้ำโดยใช้สระเติมน้ำ ซึ่งการทดลองนี้กำหนดเงื่อนไขในการเติมน้ำ โดยในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2540 และ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2540 ซึ่งทดลองเติมน้ำโดยใช้ การเติมน้ำในสระทดลองลดระดับลงโดยการซึมตามธรรมชาติ พร้อมทั้งเก็บข้อมูลระดับน้ำในสระ ทดลองที่ทดลองทุก 15 นาที จากนั้นติดตามผลเติมน้ำในพื้นที่ทดลองจากบ่อสังเกตการณ์วงรอบ เล็กรอบพื้นที่ทดลอง จำนวน 18 บ่อโดยการวัดระดับน้ำใต้ดินเปลี่ยนแปลงทุก 1 ชม.

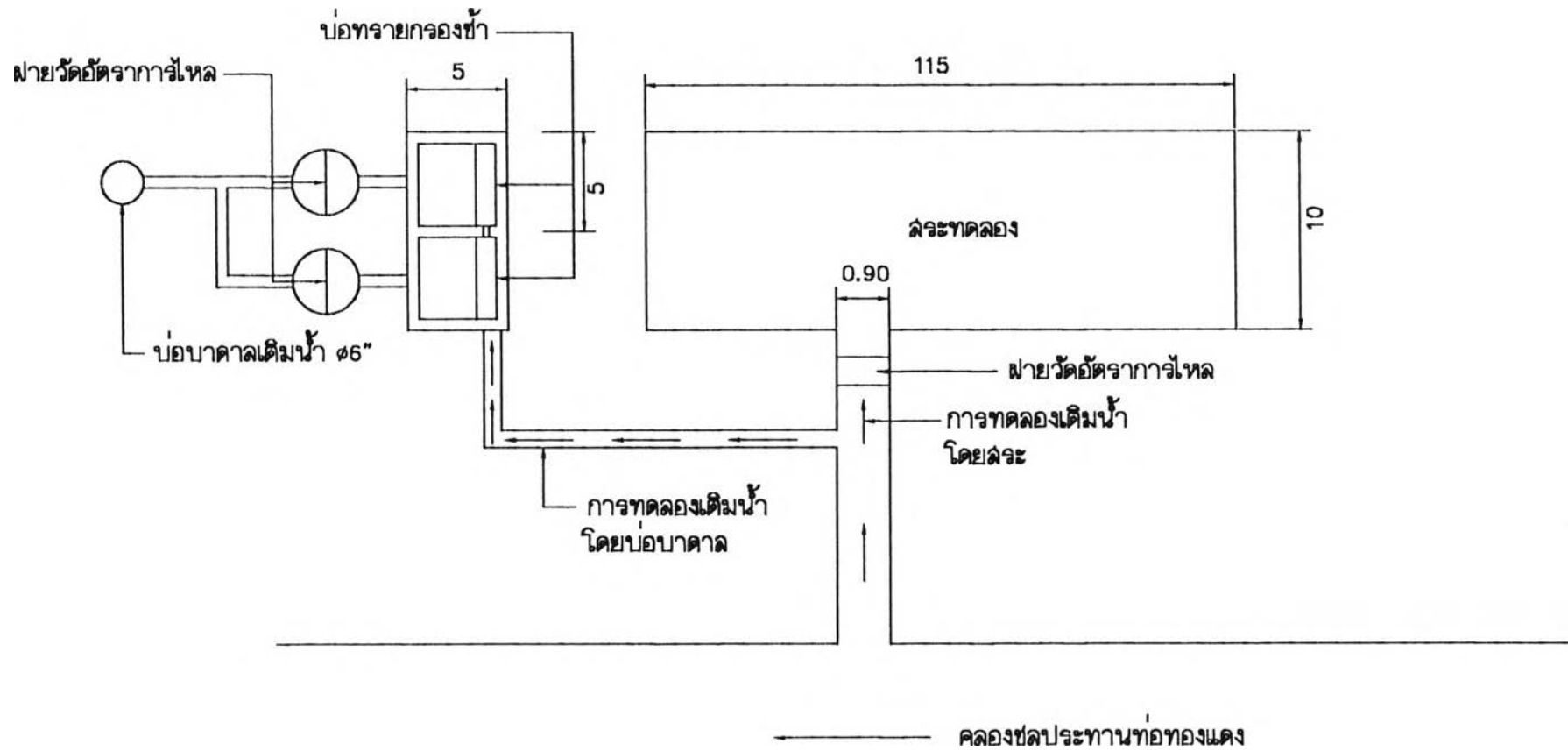
ส่วนการเติมน้ำในช่วงเดือนมีนาคม 2541 และ เดือนเมษายน พ.ศ.2541 เติมน้ำ ผ่านสระทดลองอย่างต่อเนื่องเป็นช่วงๆละ 7 วัน จำนวน 4 ช่วง และติดตามผลการเติมน้ำจากบ่อ สังเกตการณ์วงรอบเล็กรอบพื้นที่ทดลองจำนวน 18 บ่อ โดยการวัดระดับน้ำใต้ดินที่เปลี่ยนแปลงทุก วัน

4.4.2 การเติมน้ำโดยใช้บ่อบาดาลเติมน้ำ ซึ่งการทดลองนี้ทดลองโดยกำหนด เงื่อนไขในการเติมน้ำ โดยเติมน้ำอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 7 วันจำนวน 2 ช่วง ผ่านบ่อทรายกรอง จำนวน 2 บ่อ ในช่วง เดือนเมษายน พ.ศ. 2541 และติดตามผลการเติมน้ำจากบ่อสังเกตการณ์วง รอบเล็กรอบพื้นที่ทดลองจำนวน 17 บ่อ โดยวัดระดับน้ำใต้ดินที่เปลี่ยนแปลงทุกวัน

4.4.3 การเติมน้ำโดยอุปกรณ์วัดอัตราการซึม ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541 ในขณะที่ สระทดลองแห่งนี้ได้นำเครื่องมือวัดอัตราการซึมแบบวงแหวน (double rings infiltrometer) ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 28 และ 58 ซม. วัดอัตราการซึมของสระทดลองกระจายตาม พื้นที่กันสระจำนวน 3 ตำแหน่ง โดยวัดระดับน้ำที่ลดตัวลงเมื่อเวลาเปลี่ยนไป

4.5 ขั้นตอนการทดลองในสนาม

การทดลองการเติมน้ำในพื้นที่ทดลองจังหวัดกำแพงเพชรของการศึกษารั้งนี้ ได้ แบ่งการทดลองระบบเติมน้ำเป็น 2 กรณี โดยกรณีแรกทดลองเติมน้ำโดยใช้สระทดลองซึ่งน้ำจาก ผิวดินถูกส่งผ่านชั้นทรายโดยไปเก็บในชั้นดินให้น้ำในระดับล่าง ซึ่งการผ่านชั้นทรายกรองนี้เป็นการ เติมน้ำโดยผ่านการกรองตามธรรมชาติ และอีกกรณีหนึ่งเป็นการนำน้ำจากผิวดินไปเติมสู่ชั้นน้ำใต้ ดินโดยผ่านทางบ่อบาดาลเป็นการเติมน้ำในระดับลึก (รูปที่ 4-4 ซึ่งรูปที่ 4-4 นี้ไม่เป็นไปตามอัตรา ส่วนจริงเนื่องจากขนาดของสระทดลองแตกต่างกับบ่อบาดาลทดลองมาก) โดยวิธีการทดลองและ ขั้นตอนการติดตามผลมีวิธีการดังนี้

08. แต่งทำ กำหนดไว้เป็นแบบ

รูปที่ 4-4 วิธีการทดลองภาคสนาม

การทดลองเติมน้ำในพื้นที่ทดลองเติมน้ำ โดยใช้สระทดลองและบ่อบาดาลทดลอง แสดงช่วงเวลาในการทดลองและลักษณะการเติมน้ำดังนี้ (ตารางที่ 4-1)

ตารางที่ 4-1 การทดลองเติมน้ำภาคสนาม

การทดลอง	ช่วงเวลา	ลักษณะการเติมน้ำ
K 1	18 พฤษภาคม 2540	สระเติมน้ำ
K 2	16 ธันวาคม 2540	สระเติมน้ำ
K 3.1	6-12 มีนาคม 2541	สระเติมน้ำ
K 3.2	22-28 มีนาคม 2541	สระเติมน้ำ
K 4.1	15-21 มีนาคม 2541	บ่อบาดาลเติมน้ำ
K 4.2	29 มีนาคม - 4 เมษายน 2541	บ่อบาดาลเติมน้ำ
K 5	10 กุมภาพันธ์ 2541	อุปกรณ์วัดอัตราการซึมแบบวงแหวน

โดยมีขั้นตอนการทดลองเติมน้ำในพื้นที่ทดลองดังนี้

4.5.1 การทดลองการเติมน้ำโดยใช้สระทดลองเติมน้ำ ซึ่งการทดลองนี้ได้ดำเนินการกับสระทดลองที่มีขนาดก้นสระ กว้าง 10 เมตร ยาว 115 เมตร ลึก 2 เมตร ลาดด้านข้าง 1:1.5 โดยมีชั้นทรายอยู่ที่ก้นสระ โดยปริมาตรน้ำภายในสระแสดงในรูปของความสัมพันธ์ระหว่างปริมาตรน้ำในสระกับระดับน้ำในสระ (Q-H curve) (ภาคผนวก ง) และชั้นทรายเมื่อนำตัวอย่างทรายมาทดสอบค่าการกระจายตัวของขนาดทรายแล้ว มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของเม็ดทรายเฉลี่ย 0.30 มม.

ในขณะที่น้ำที่นำมาเติมลงสู่สระเติมน้ำนี้ มาจากปริมาณน้ำจากคลองชลประทาน ท่อทองแดงที่ตำแหน่ง กม.2+400 (โครงการชลประทานจังหวัดกำแพงเพชร) โดยคลองชลประทาน ท่อทองแดงนี้เป็นคลองส่งน้ำที่รับน้ำจากแม่น้ำปิง โดยน้ำจากคลองชลประทานท่อทองแดงนี้ถูกส่งผ่านอาคารชักน้ำระบบท่อส่งน้ำขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 30 ซม. โดยมีประตูน้ำอยู่ทางด้านหน้า และสามารถวัดปริมาณน้ำที่ชักน้ำจากคลองชลประทานท่อทองแดง สู่สระทดลองผ่านฝายวัดน้ำ

สันกว้าง และติดตั้งไม้วัดระดับน้ำในสระทดลอง พร้อมเจาะบ่อสังเกตการณ์จำนวน 16 บ่อ บ่อสังเกตการณ์เดิมจำนวน 1 บ่อ และบ่อบาดาลเติมน้ำ จำนวน 1 บ่อ บ่อสังเกตการณ์ที่เจาะใหม่ และมีอยู่เดิมนี้ กระจายโดยรอบสระทดลองในรัศมีประมาณ 200 เมตร

การทดลองเติมน้ำในพื้นที่ทดลองนี้มีลักษณะการทดลองโดยแบ่งออกเป็นสองกรณี โดยกรณีแรกทดลองในเดือนพฤษภาคม 2540 และ เดือนธันวาคม 2540 โดยการทดลองเติมน้ำนี้ นำน้ำจากคลองชลประทานท่อทองแดงมาขังไว้ในสระทดลอง จากนั้นเปิดประตูน้ำเพื่อขังน้ำ และให้น้ำซึมผ่านสู่ชั้นน้ำใต้ดินโดยแรงโน้มถ่วงของโลก ซึ่งได้ผลการทดลองในลักษณะของระดับน้ำที่ลดลงเทียบกับเวลาที่ผ่านไป (เก็บข้อมูลทุก 15 นาที) พร้อมทั้งเก็บข้อมูลระดับน้ำใต้ดินภายในบ่อสังเกตการณ์ทั้งในช่วงก่อนการเติมน้ำ และหลังจากทดลองเติมน้ำเมื่อเวลาผ่านไปทุกๆ ชั่วโมง ซึ่งข้อมูลระดับน้ำใต้ดินโดยรอบนี้สามารถบอกการแผ่กระจายตัวของระดับน้ำใต้ดินหลังจากทดลองเติมน้ำจากสระทดลอง

ส่วนกรณีที่สองลักษณะการทดลองเติมน้ำมีความแตกต่างจากกรณีแรก คือการเติมน้ำของกรณีที่สองนี้เปิดประตูน้ำตลอดระยะเวลาทดลอง ซึ่งการเติมน้ำเป็นการเติมน้ำแบบต่อเนื่อง โดยการทดลองนี้เก็บข้อมูลระดับน้ำในสระทดลอง เก็บข้อมูลระดับน้ำที่ไหลผ่านฝายสันกว้างวัดน้ำ พร้อมทั้งเก็บข้อมูลระดับน้ำใต้ดิน ตลอดระยะเวลาทดลอง และนำสมการสมดุล ของน้ำมาใช้ในการพิจารณาหาอัตราการเติมน้ำที่ได้ พร้อมทั้งนำค่าปริมาณการระเหย และปริมาณฝนบริเวณพื้นที่มาพิจารณาด้วย

ส่วนการทดลองในเดือนกุมภาพันธ์ 2541 ได้วัดอัตราการซึมในสระทดลองโดยใช้อุปกรณ์การวัดอัตราการซึมแบบวงแหวน จำนวน 2 ชุด ที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 28 ซม. และ 58 ซม. ตามลำดับ โดยตำแหน่งที่วัดอัตราการซึมกระจายในพื้นที่กันสระทดลองจำนวน 3 ตำแหน่ง ซึ่งลักษณะการทดลองการวัดอัตราการซึมนี้เติมน้ำลงถังแล้วปล่อยให้ซึมผ่านทรายกรอง พร้อมทั้งวัดระดับน้ำที่ลดลงเมื่อเวลาผ่านไป

4.5.2 การทดลองเติมน้ำโดยใช้บ่อบาดาลทดลอง โดยการเติมน้ำในลักษณะนี้ นำน้ำจากคลองชลประทานท่อทองแดง โดยนำฝายจำลองที่ทำจากแผ่นเหล็กมาทับเพื่อให้น้ำผ่านระบบท่อก่อนที่จะนำน้ำมาผ่านบ่อทรายกรองจำนวน 2 บ่อ เพื่อปรับปรุงคุณภาพน้ำให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด จากนั้นน้ำที่ผ่านการกรองถูกวัดอัตราการไหลของน้ำที่ผ่านบ่อทรายกรองแต่ละตัวก่อนที่นำมาเติมสู่บ่อบาดาลเติมน้ำ(บ่อที่ A) (รูปที่ 4-3) ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 6 นิ้ว เพื่อเติมสู่ชั้นน้ำบาดาลระดับลึก

การทดลองการเติมน้ำผ่านบ่อบาดาลทดลองนั้นเริ่มทดลองในเดือน มีนาคม 2541 โดยการนำน้ำผ่านบ่อบาดาลเติมน้ำอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 7 วัน ซึ่งวัดปริมาณน้ำที่ผ่านฝ่ายสามเหลี่ยมจากระดับน้ำที่ล้นข้ามฝาย พร้อมทั้งเก็บข้อมูลระดับน้ำใต้ดินที่เปลี่ยนแปลง

4.5.3 การกำหนดขอบเขตระดับน้ำใต้ดิน ขอบเขตของบ่อบาดาลที่ใช้ในการเก็บข้อมูลระดับน้ำใต้ดินในพื้นที่ทดลองนี้ได้แบ่งออกเป็นวงรอบจำนวน 3 วงรอบ โดยมีตำแหน่งและขอบเขตดังนี้

4.5.3.1 วงรอบเล็ก บ่อบาดาลในวงรอบเล็ก เป็นบ่อบาดาลเจาะชั้นใหม่ โดยรอบพื้นที่ของสระทดลองพร้อมทั้งบ่อบาดาลที่มีอยู่เดิม ในพื้นที่ ประมาณ 0.5 ตร.กม. โดยบ่อบาดาลวงรอบเล็กทั้งหมด 18 บ่อ (A,B No1-No16) (รูปที่ 4-3)

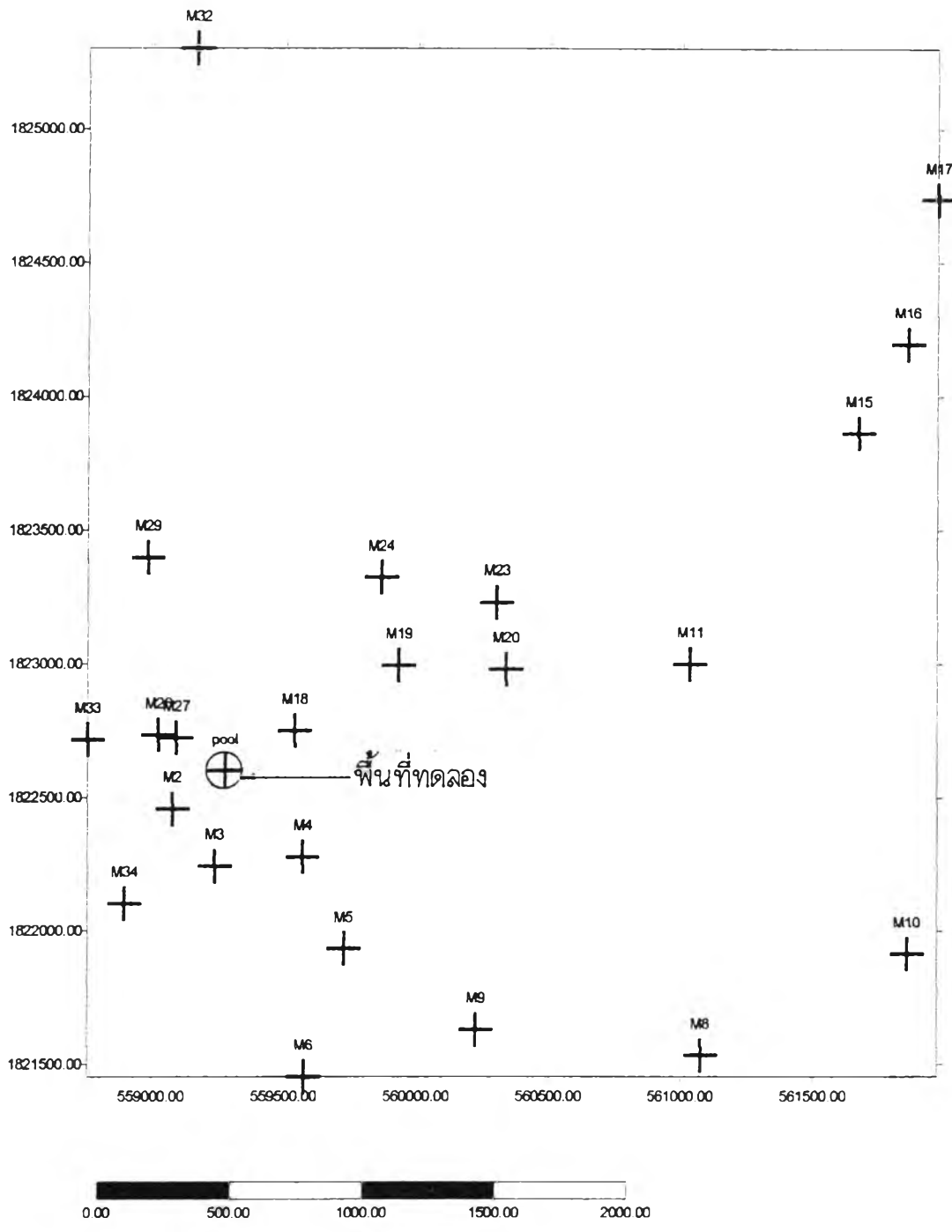
4.5.3.2 วงรอบกลาง บ่อบาดาลในวงรอบกลางโดยส่วนใหญ่เป็นบ่อบาดาลเดิมของชาวบ้านจำนวน 23 บ่อ ซึ่งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่ทดลอง โดยพื้นที่ของบ่อบาดาลวงรอบกลางประมาณ 13 ตร.กม. (รูปที่ 4-5)

4.5.3.3 วงรอบใหญ่ บ่อบาดาลวงรอบใหญ่เป็นบ่อบาดาลที่มีอยู่เดิมในจังหวัดกำแพงเพชรจำนวน 43 บ่อ (รูปที่ 4-6)

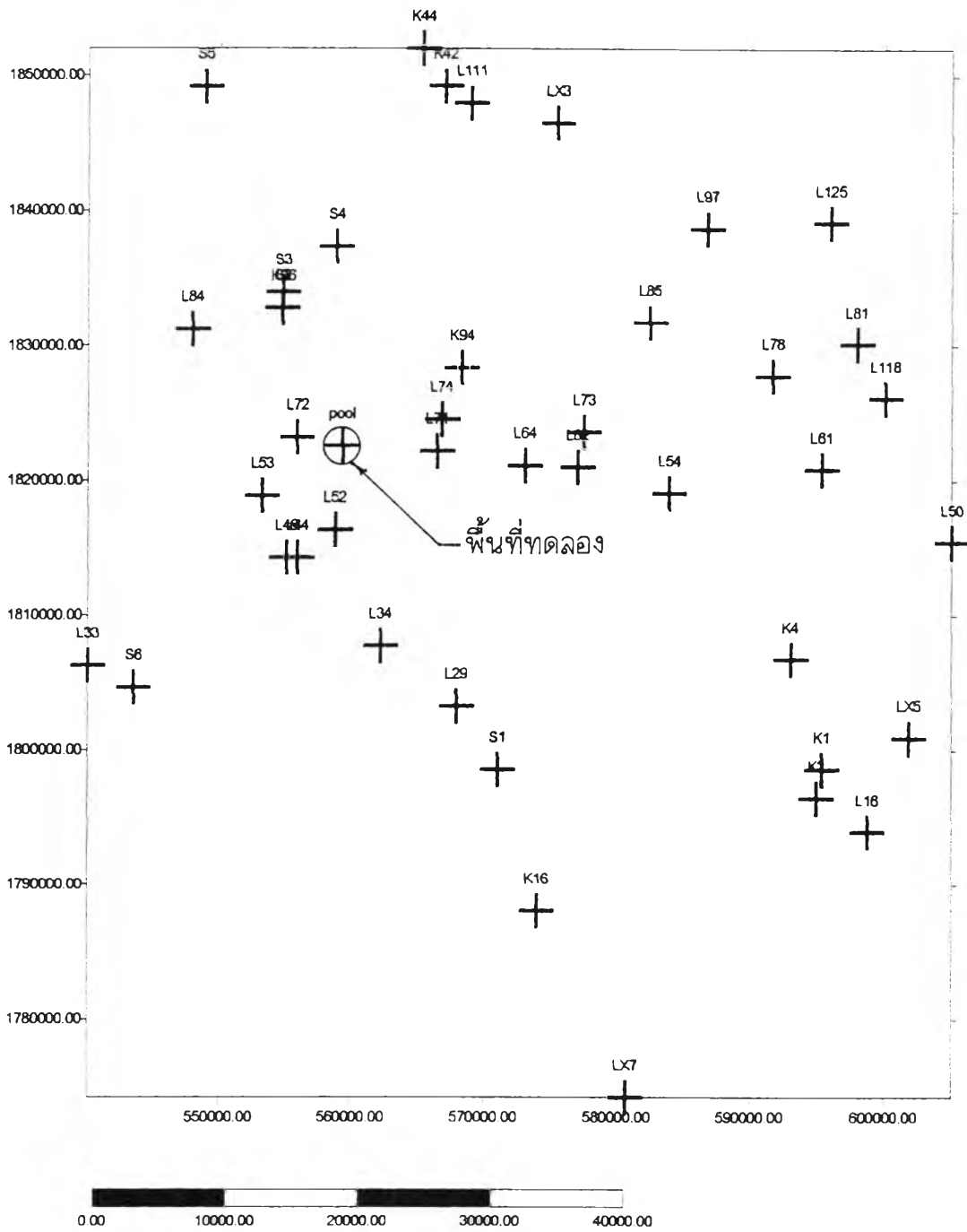
ขั้นตอนการกำหนดตำแหน่งขอบเขตของเส้นชั้นความสูงน้ำใต้ดินขณะทดลองเติมน้ำ

- การกำหนดตำแหน่งของขอบเขตเส้นระดับชั้นน้ำใต้ดินของวงรอบกลางนั้น สามารถทำได้โดยการนำค่าระดับน้ำใต้ดินรายเดือนของจังหวัด(วงรอบใหญ่) มาพล็อตหาระดับความสูงน้ำใต้ดินในช่วงทดลองเติมน้ำ

- จากเส้นชั้นความสูงของระดับน้ำใต้ดินในเดือนที่ทดลองนี้ ได้กำหนดตำแหน่งบ่อบาดาลวงรอบใหญ่ที่ครอบคลุมบ่อบาดาลวงรอบกลาง (พื้นที่โดยรอบสระทดลองประมาณ 5 ตร.กม) โดยเลือกจุดที่กำหนดคือ FB1 - FB8 ให้ครอบคลุมตำแหน่งบ่อบาดาลวงรอบกลางโดยส่วนใหญ่ พร้อมทั้งครอบคลุมบ่อบาดาลวงรอบใหญ่ จำนวน 4 บ่อ (L52,L53,L71 และ L72) จากเส้นชั้นความสูงของระดับน้ำใต้ดินนี้สามารถหาระดับเส้นชั้นความสูงของระดับน้ำใต้ดินในตำแหน่งของ FB1-FB8 ในเดือนที่ทดลองได้ โดยการกำหนดตำแหน่งบ่อบาดาลทดลอง (รูปที่ 4-6)

รูปที่ 4-5 ตำแหน่งบ่อบาดาลวงรอบกลาง

รูปที่ 4-6 ตำแหน่งบ่อบาดาลวงรอบใหญ่

- ผลของระดับน้ำใต้ดินที่ได้จากตำแหน่ง FB1 - FB8 นี้ เป็นขอบเขตพร้อมระดับน้ำใต้ดินของบ่อบาดาลวงรอบกลาง พร้อมสร้างเส้นชั้นความสูงของระดับน้ำใต้ดินชั้น โดยใช้ผลของระดับน้ำใต้ดินวงรอบกลางรายเดือนที่อยู่ในขอบเขต FB1 - FB8 นั้นๆซึ่งสามารถกำหนดระดับและตำแหน่งของระดับน้ำใต้ดินวงรอบกลางได้ ในทำนองเดียวกันการกำหนดตำแหน่งและขอบเขตของบ่อบาดาลวงรอบเล็ก เลือกตำแหน่งขอบเขตจากพื้นที่ของสระทดลอง โดยกำหนดระยะทางจากสระทดลอง ในกรณีของการกำหนดขอบเขตระดับน้ำใต้ดินวงรอบกลาง โดยกำหนดระยะทางจากสระทดลองไปตามแนวแกน X และแนวแกน Y ให้ครอบคลุมพื้นที่ของบ่อบาดาลวงรอบเล็กประมาณ 2 ตร.กม ซึ่งสามารถกำหนดตำแหน่งขอบเขตได้เป็น FM1 - FM8 (รูปที่ 4-7) โดยตำแหน่ง FM1 - FM8 นี้สามารถครอบคลุมบ่อบาดาลวงรอบเล็กได้ทั้งหมด โดยระดับน้ำใต้ดินของตำแหน่ง FM1 - FM8 หาได้จากผลของเส้นชั้นความสูงระดับน้ำใต้ดินที่สร้างขึ้นภายในขอบเขตของ FB1 - FB8 ดังนี้ (รูปที่ 4-8)

- จากผลของระดับน้ำใต้ดินและตำแหน่งของ FM1 - FM8 นี้ใช้เป็นขอบเขตของบ่อบาดาลและระดับน้ำใต้ดินที่ตำแหน่งขอบเขตวงรอบเล็ก และสามารถสร้างเส้นชั้นความสูงของระดับน้ำใต้ดินในเดือนนั้นๆ ได้ (รูปที่ 4-9)

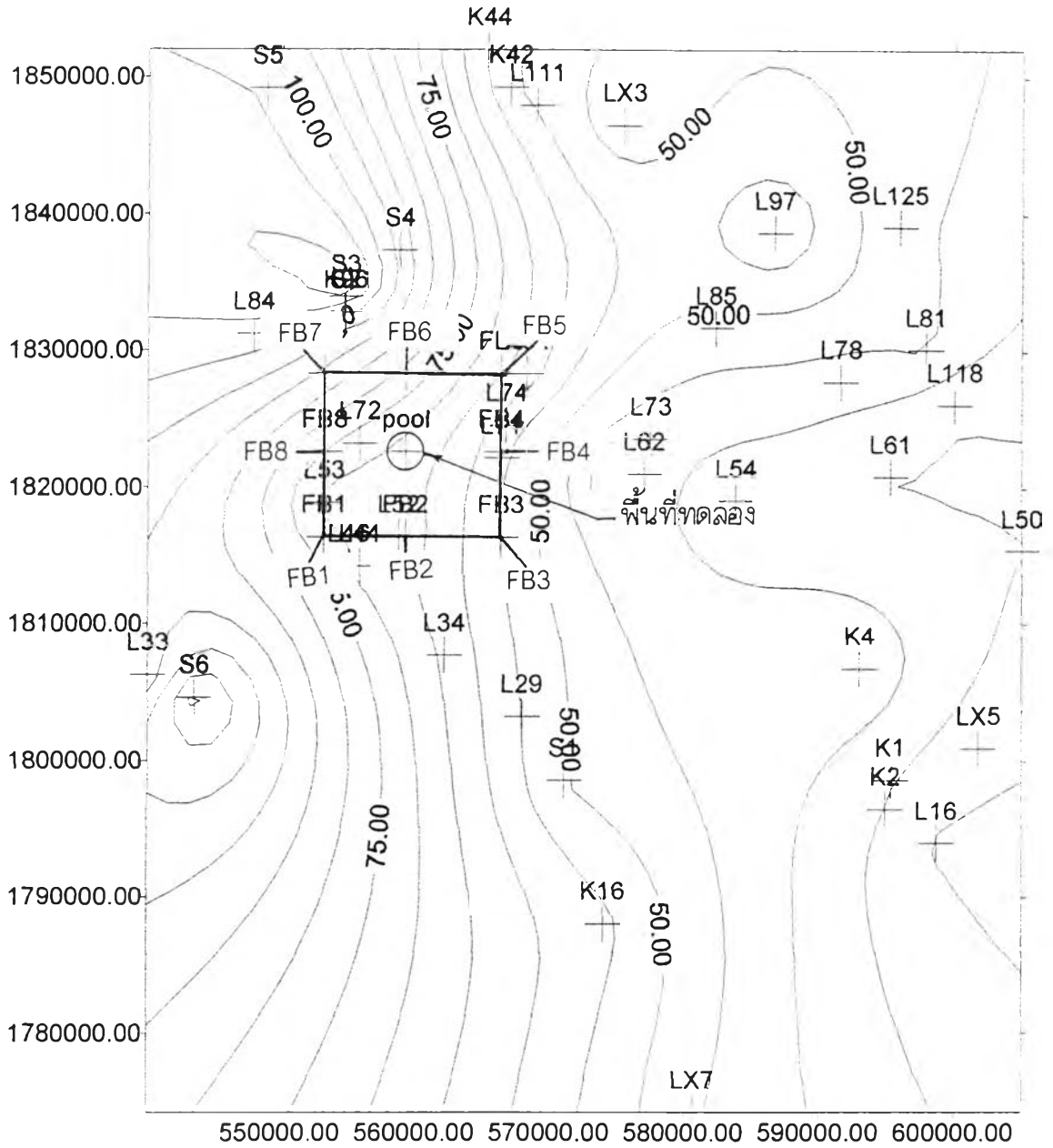
4.6 การจัดการและวิเคราะห์ข้อมูลสนาม

4.6.1 การปรับระดับน้ำใต้ดินที่วัดได้

จากผลการเก็บข้อมูลระดับน้ำใต้ดินรายเดือนในแต่ละวงรอบพบว่า ระดับน้ำใต้ดินเดิมในเขตพื้นที่ทดลองรวมถึงจังหวัดกำแพงเพชรนั้น มีความลาดเอียงจากแนวทิศตะวันตกไปตะวันออกหรือทิศทางการไหลของน้ำใต้ดินไหลจากทิศตะวันตกไปทิศตะวันออก ซึ่งระดับน้ำใต้ดินหลังจากทดลองเติมน้ำในพื้นที่ที่มีทิศทางการไหลในแต่ละแนว โดยในการทดลองการเติมน้ำได้กำหนดแนวการไหลของน้ำใต้ดินออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนที่ 1 แนว A-A (รูปที่ 4-10) อยู่ในแนวของตำแหน่งบ่อบาดาลสังเกตการณ์วงรอบเล็กที่ 7, 6, 5, 4, A, B, 1, 2, 3, 8, 9, 10 และ 11 ส่วนแนวที่ 2 แนว B-B (รูปที่ 4-7) อยู่ในแนวของบ่อบาดาลสังเกตการณ์วงรอบเล็กที่ 12, 13, 14 และ 15

จากผลการทดลองเติมน้ำพบว่าทิศทางการไหลของระดับน้ำใต้ดินเดิมในแนว A-A มีทิศทางการไหลจาก บ่อบาดาลสังเกตการณ์ที่ 7 สู่ บ่อบาดาลสังเกตการณ์ที่ 11 และพบว่าระดับน้ำใต้ดินที่เพิ่มขึ้นหลังจากทดลองเติมน้ำมีทิศทางการไหลจากระดับสูงไประดับต่ำเช่นกัน โดยระยะ

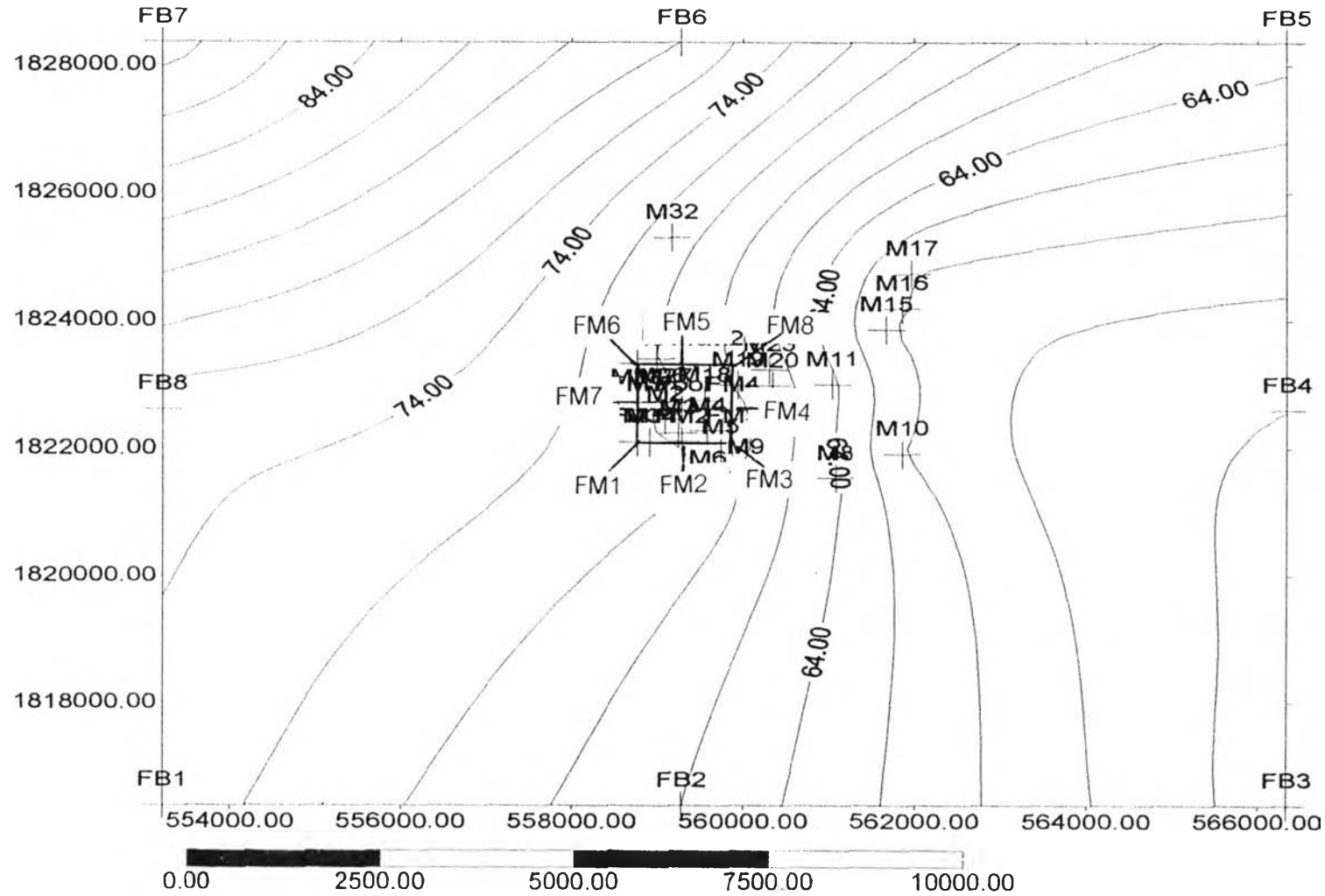

FB1 = 73 m.	FB5 = 65 m.
FB2 = 66 m.	FB6 = 78 m.
FB3 = 55 m.	FB7 = 89 m.
FB4 = 56 m.	FB8 = 75 m.

0.00   10000.00   20000.00   30000.00   40000.00

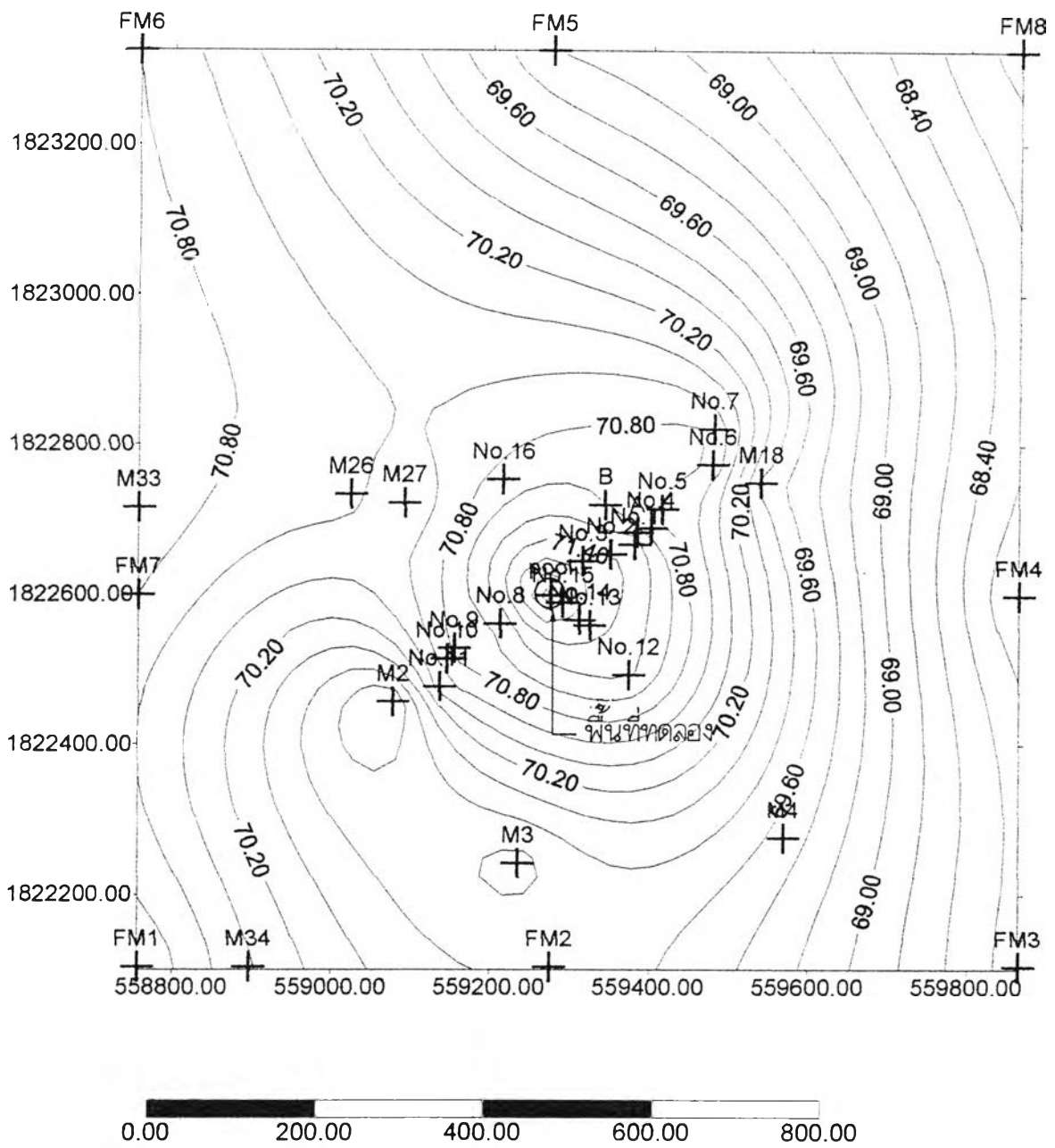
รูปที่ 4-7 ขอบเขตระดับน้ำใต้ดินวงรอบกลางเดือน พฤษภาคม 2540

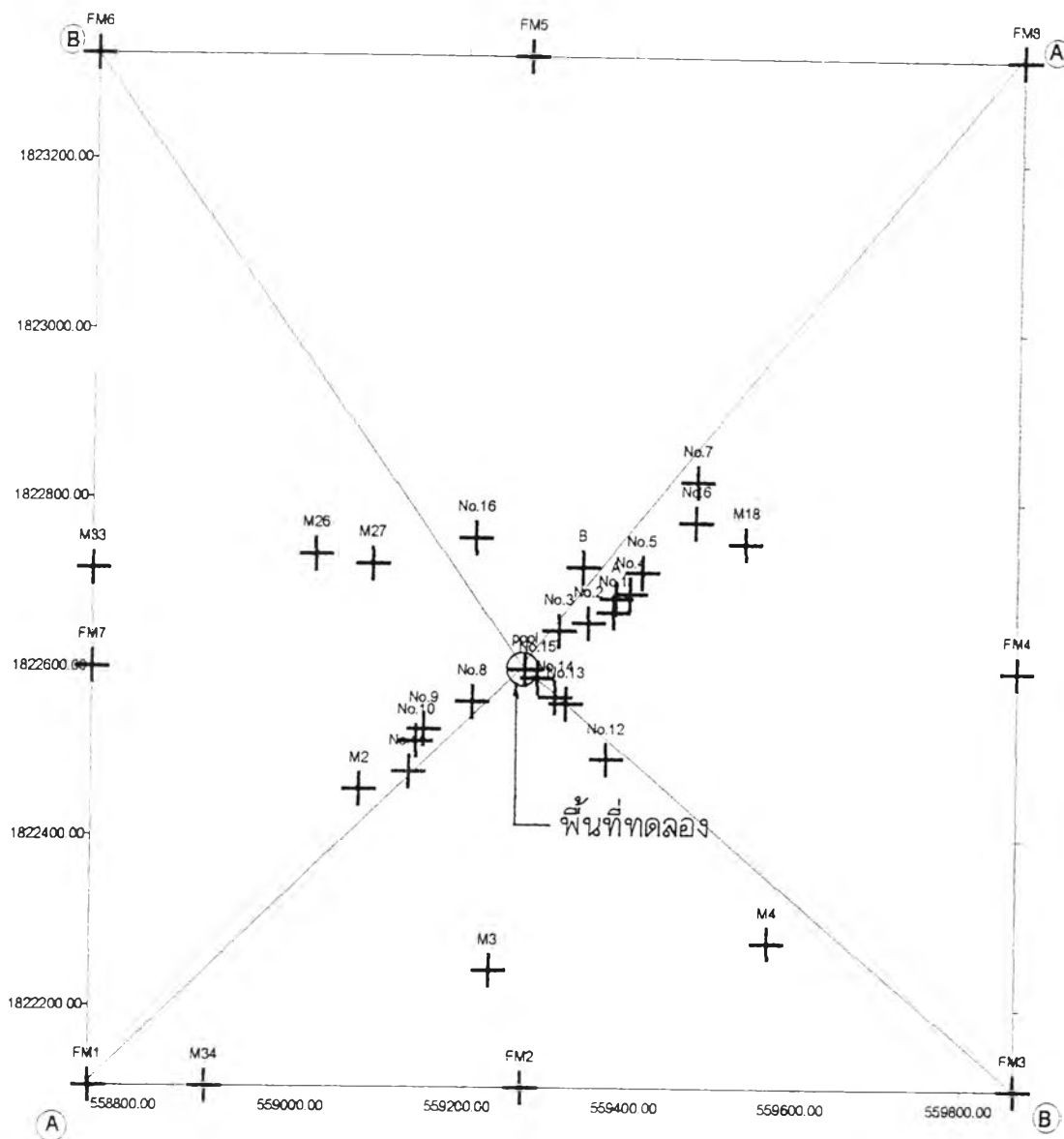
FM1 = 71 m. FM2 = 69.8 m. FM3 = 68.3 m. FM4 = 68 m.

FM8 = 67.9 m. FM5 = 69.2 m. FM6 = 70.8 m. FM7 = 70.8 m.

รูปที่ 4-8 ขอบเขตระดับน้ำใต้ดินวงรอบเล็กเดือน พฤษภาคม 2540

รูปที่ 4-9 ระดับน้ำใต้ดินในพื้นที่ทดลองเดือน พฤษภาคม 2540

รูปที่ 4-10 แนวพิจารณาระดับน้ำใต้ดิน

ทางการไหลทางแนว A-A จากกระทดลองสู่อุปบาลาสังเกตการณ์ที่ 11 นั้นมีระยะทางมากกว่า จากกระทดลองสู่อุปบาลาสังเกตการณ์ที่ 7

ด้วยเหตุนี้เองเพื่อให้ทราบระดับน้ำที่เปลี่ยนไปเนื่องจากการเติมน้ำ ในสภาพไม่มีการไหลของน้ำใต้ดิน(ความลาดชันเป็นศูนย์) จึงปรับระดับน้ำใต้ดินขณะทดลองเติมน้ำ เพื่อให้การทดลองในพื้นที่ทดลองมีสภาพใกล้เคียงกับการทดลองในแบบจำลอง ซึ่งไม่มีการไหลของน้ำใต้ดินอยู่ก่อนเช่นกัน ขั้นตอนการปรับระดับน้ำใต้ดินในพื้นที่ทดลองมีขั้นตอนดังนี้

4.6.1.1 กำหนดตำแหน่งของสระเติมน้ำหรืออุปบาลาเติมน้ำเป็นจุดศูนย์กลาง โดยกำหนดแนวที่พิจารณาเป็น 2 ส่วน คือแนว A-A และแนว B-B ซึ่งผลการทดลองเติมน้ำนี้พบว่าแนว A-A (ตำแหน่ง FM1 ถึง FM8) มีความลาดชันสูงจึงนำแนว A-A มาใช้พิจารณาปรับระดับน้ำใต้ดินเดิมรายเดือนที่ทดลอง

4.6.1.2 จากผลของการเติมน้ำ สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างระยะทางกับระยะยกตัวที่ตำแหน่งของอุปบาลาต่างๆได้ โดยได้ความสัมพันธ์ระหว่างระยะทางกับระยะยกตัวของแนว A-A ซึ่งเป็น 2 ชุด คือ จากกระทดลองถึงตำแหน่ง FM1 และ จากกระทดลองถึงตำแหน่ง FM8 ซึ่งเป็นการไหลในแนวซ้ายและขวาของสระเติมน้ำ

4.6.1.3 จากผลของความสัมพันธ์ทั้ง 2 แนวของสระเติมน้ำนี้ นำมาสร้างความสัมพันธ์ให้อยู่แนวเดียวกัน ซึ่งผลที่ได้เป็นเส้นความสัมพันธ์ทั้งสองนี้ซ้อนกันในแนวเดียวกัน จากนั้นหาค่าเฉลี่ยของระดับน้ำใต้ดินระหว่างเส้นความสัมพันธ์ทั้งสองนี้ที่ระยะต่างๆ เพื่อใช้เป็นตัวแทนในการหาระยะยกตัวและระยะทางการไหลของระดับน้ำใต้ดินต่อไป